

Seyyid Kazasker Mustafa İzzet Efendi Ayasofya Camii'nde asılı büyük levhaların hattatıdır. İbnülemin Mahmud Kemal “**Son Hattatlar'da**” O'nun onbir Mushaf-ı Şerif, bir o kadar Delailü'l-Hayrat, otuzdan ziyade En'am ve ikiyüzden fazla Hilye-i Saadet yazdığını belirttiikten sonra düştüğü dipnotta, Ayasofya'daki şaheser levhaların hikayesini naklediyor:

“İsm-i Celali, İsm-i Nebevî'yi, esami-i çâr yâr ve Haseneyni ihtiva eden bu elvahı celile, bir takım kıymet bilmez eşhas tarafından indirilip bir kenara koyulmuş ve bazı yerleri zedelenmişti. Bu hal bizimle beraber diğer erbab-ı imanı dağdâr ettiğinden tekrar asılması için uğraştıkça da muvaffak olamamıştık. Nihayet Ayasofya Müzesi müdürü Muzaffer Ramazan Bey'i teşvik ve teşci ettiğimde “Para yok, olsa asarım” demişti. Öteden beri benimle beraber bu işe sarf-ı zihn eden yüksek mühendis Ekrem Bey'in nezareti altında levhalar tamir edildi. Yine o zat-ı erkemin himmetiyle levhalar bikeremihilkerim 28 Kanuni sanî 1949 (22 Rebiulevvel 1368) de elvahı şerife yerlerine asıldı. Ekrem gelip beni götürdü. Levhaları mahalli kadiminde görünce ağlamaya başladım. Cenabı Ekremülekremin'e hamdu sena ve Ekrem ve Nazif ile Muzaffer'e teşekkür ve dua ettim.”

M. Uğur Derman Kök Mecmuasında neşredilen “**Kadiasker Mustafa İzzet Efendi**” isimli yazısında bu büyük hattatımızla ilgili önemli hatıralar nakletmiştir. Uğur Derman yazının girişinde hattatlarımıza karşı vefasızlık gösterdiğimizden yakınarak şu doğru tespitlerde bulunuyor:

“Sanki biz vefasızlara soruyor Kadiasker Efendi kendisine niye gücendik, niçin böyle infial duyuyoruz. Sebebini hemen söyleyeyim: bu duygu, onun, kültür ve sanatıyla Osmanlı Türk'ünü temsil edişinden doğmaktadır! Bütün maarif hayatımıza çöreklenen bu zihniyet batının her şeyine kucak açarken, bizim öz dehalarımız için yeni yetişenlere, “Oda kim?” dedirtip dudak büktürebiliyor. Memleketimizde kültür ve sanatla ilgilenen hangi müessese gösterilebilir ki asırların nadir yetiştirdiği bu gibi kıymetlerimizi –ibret almak üzere- yeni nesillere de tanıtsın?

Uğur Derman bu girişten sonra Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin biyografisini veriyor ve onun saraydaki hayattan sıkılarak bir süre uzaklaştığını, bunun da sultanı sinirlendirdiğini belirttiikten sonra, affedilmesiyle ilgili olayları aktarıyor.

Kazasker Sultan II. Mahmut'tan sonra da Sultan Abdülmecid'in yakınları arasında yer almış olup aynı zamanda hattat olan bu padişahın yazılarını tashih etmiş, haklı şöhreti her geçen gün biraz daha artmıştır.

Uğur Derman bu hat dehamızın klasik tarzda büyük bir bestekar da olduğunu belirttikten sonra şunları da yazıyor:

Klasik tarzda büyük bir bestekar olan Kadiasker Efendi, bu sahada nedense velûd değildir. 75 yıllık ömrüne göre, bestelediği eser sayısı çok azdır: Dört durak, iki ilahi, kendi buluşu olan **“Tarz-ı Cedid”**

makamında bir peşrev ve semai, muhtelif makamlarda yirmiye yakın şarkı bunlar arasında. Yazımızın başında andığımız Eviç şarkısından başka, bestenigâr makamında

“Gayriden bulmaz teselli, sevdiğim”

, segah makamında

“Doldur getir ey saki-i gül çehre, piyâle”

zamanımızda en ziyade duyulan eseleridir. Onun musikideki derecesini şuradan anlamalı ki, bestekar ve Hoca Dellâlzade İsmail Efendi (1807-1869), yeni bestelerini önce Mustafa İzzet Efendi'ye okuyup onun tasvibini almış. Sonradan, bir başka anlayana okuduğunda meselâ bir namenin değiştirmesi teklif olursa: “Yok, ben bu besteyi Efendi'ye okum, beğendi. Artık o değiştirilemez!” cevabını vermiş.

İzzet Efendi'nin şiirleri de vardır, lâkin diğer hünerlerine göre şairliği gerilerde kalmıştır. Ancak onun hat ve musikideki mevkii şöyle ifade edilebilir: *“Hattatların içinde Kadiasker ayarında başka bir musikişinas yoktur. Musiki ile uğraşanların içinde de Kadiasker derecesinde bir hattat emlemiştir.”*

Mustafa İzzet Efendi en çok nesih, sülûs, celi sülûs ve celi talik hat nev'ilerinde eser vermiştir. Hele 1280 (H.1862) den sonra yazdığı nesih yazılar rahmetli üstadımız Necmeddin Okyay (1883-1976)'ın tavsifiyle:

“Bir kelebek uçuşuyormuşcasına hafif ve okşayıcıdır.”

11 Kur'an-ı Kerim bir o kadar Delâil, 30 dan fazla En'am, 200'ün üzerinde Hilye-i Saadet, sayısız kıt'a ve murakka (yazı albümü) yazan Kazasker Mustafa İzzet Efendinin eserleri müzeleri ve hususi koleksiyonların muteber köşelerini süslemektedir.

15 Kasım 1876 (27 Şevval 1293)'da 75 yaşında olduğu halde vefat eden Mustafa İzzet Efendi, ana tarafından cediti Şeyh İsmail-i Rumi Hz.'nin medfun bulunduğu Tophane'deki Kadiri hane haziresine defnedilmiştir. Kabir kitabesi talebesi Muhsinzade Abdullah tarafından yazılmıştır.

Defnolunduğu esnada başucunda konuşma yapan (ismini öğrenemediğimiz) bir zat: *“Efendiler, demiş, buraya gömdüğümüz bir maarif sandığıdır.”*

hatvesanat.com